



Alegoryczne i symboliczne przesłanie *Przypowieści o robotnikach w winnicy*

- [Wprowadzenie](#)
- [Przeczytaj](#)
- [Mapa myśli](#)
- [Sprawdź się](#)
- [Dla nauczyciela](#)

Bibliografia:

- Źródło: *Biblia Tysiąclecia Online*, 2003, s. 27, dostępny w internecie: <http://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=362>.
- Źródło: *Biblia Tysiąclecia Online*, 2003, dostępny w internecie: <http://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=303>.
- Źródło: *Biblia Tysiąclecia Online*, 2003, dostępny w internecie: <http://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=262#P10>.
- Źródło: *Biblia Tysiąclecia Online*, 2003, dostępny w internecie: <http://biblia.deon.pl/rozdzial.php?id=263>.
- Źródło: *Mt 20, 1-16*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy benedyktynów tynieckich, Poznań 2003, s. 1146.
- Źródło: *Mk 4,33*, [w:] *Biblia Tysiąclecia Online*, Poznań 2003.
- Źródło: *Mt 26*, [w:] *Biblia Tysiąclecia Online*, Poznań 2003, s. 27.
- Źródło: *Mt 19, 16-21 i 27-30*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy benedyktynów

tynieckich, Poznań 1980, s. 1145.

- Źródło: *J 16, 25*, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy benedyktynów tyneckich, Poznań 2003, s. 1236.
- Źródło: Wojciech Pikor, *Przypowieści Jezusa. Narracyjny klucz lektury*, Kielce 2011, s. 7.



Alegoryczne i symboliczne przesłanie *Przypowieści o robotnikach w winnicy*

Źródło: Pixabay, domena publiczna.

Jak rozumieć słowa Jezusa: „Wielu zaś pierwszych będzie ostatnimi a ostatnich pierwszymi”? Według Ewangelii wg św. Mateusza Jezus odpowiedział tak swoim uczniom, kiedy pytali o nagrodę za wytrwałość w wierze. Wyjaśnieniem miała być *Przypowieść o robotnikach w winnicy*.

Jezus czerpie obrazy z codziennego życia, mówi o miejscach, które stanowią środowisko bytowania i pracy ludzi, najczęściej są to winnice, pola uprawne, gospodarstwa, dom. Bohaterowie tych opowieści przedstawieni są na tle wspólnot, które tworzą, czyli rodzin, społeczeństwa lub narodu. Sytuacje czy wydarzenia opisywane w przypowieściach są również słuchaczom dobrze znane. Jezus mówi o nadużywaniu władzy, zazdrości, popadaniu w długi, przebaczeniu, ciężkiej pracy. Dlatego Bóg pojawiający się pod postacią właściciela winnicy, ojca, pasterza, oblubieńca również jest im bliski, nie jest postacią abstrakcyjną.

Twoje cele

- Zinterpretujesz *Przypowieść o robotnikach w winnicy* w celu odkrycia jej alegorycznego sensu.
- Połączysz zawarte w *Przypowieści o robotnikach w winnicy* symbole z wyjaśnieniami ich znaczeń.

- W kontekście *Przypowieści o robotnikach w winnicy* wyjaśnisz różnicę między sprawiedliwością rozdzielczą a sprawiedliwością dobroduszną.
- Przedstawisz argumenty zbijające zarzuty części robotników wobec właściciela winnicy.

Przeczytaj

Struktura przypowieści

((Wojciech Pikor

Przypowieści Jezusa. Narracyjny klucz lektury

Przypowieść jest wymyślonym opowiadaniem, które dotycząc rzeczywistego świata, przedstawionego w sposób realny, ma inne niż tylko dosłowne znaczenie i w swojej strukturze metaforycznej wskazuje na tajemnicę królestwa Bożego – jego istotę i wymagania stawiane człowiekowi, będącego wezwanym, jako słuchacz (czytelnik), do osobistej odpowiedzi na płynące z przypowieści orędzie o królestwie.

Źródło: Wojciech Pikor, *Przypowieści Jezusa. Narracyjny klucz lektury*, Kielce 2011, s. 7.

Jedną z cech gatunkowych **przypowieści** ewangelicznej jest porównanie, polegające na zestawieniu dwóch rzeczywistości – życia codziennego i królestwa Bożego. Poprawne odczytanie tekstu przypowieści polega na uchwyceniu związku między nimi.

Obrazowość przypowieści

Jezus nie był pierwszym, który głosząc swoje nauki, posługiwał się tym gatunkiem literackim. Stosowali go też np. rabini, aby interpretować teksty biblijne. Słuchacze Jezusa, najczęściej wywodzący się z niewykształconych warstw społecznych, mogli więc zetknąć się już wcześniej ze sposobem nauczania, którego podstawą było pragnienie zobrazowania określonych prawd. Plastycznie przedstawiony konkret przemawiał mocniej niż teoretyczny abstrakt. Jednak zdarzało się, że sam Jezus oznajmiał apostołom:

((**J 16, 25**

25 Mówiłem wam o tych sprawach w przypowieściach. Nadchodzi godzina, kiedy już nie będę wam mówił w przypowieściach, ale całkiem otwarcie oznajmię wam o Ojcu.

Źródło: J 16, 25, [w:] *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy benedyktynów tyńieckich, Poznań 2003, s. 1236.

Przywołany fragment Ewangelii wg św. Jana nie zawiera jednoznacznej sugestii, że ktoś ze słuchaczy nie rozumie sensu przypowieści. Takie przeświadczenie pojawiło się natomiast w kilku innych fragmentach ewangelii i dlatego Jezus, gdy był sam na sam z apostołami, niekiedy „objasniał wszystko swoim uczniom”. Do takich nie w pełni zrozumiałych historii

mogła należeć ta, którą zazwyczaj tytułuje się jako *Przypowieść o robotnikach w winnicy*. Aby ją dobrze odczytać, należy zapoznać się z okolicznościami, w jakich została wygłoszona. Niedługo przed swoim pojmaniem i śmiercią Jezus postanowił udać się z Galilei do Jerozolimy – najświętszego miasta dla Żydów. Po drodze wciąż nauczał.

“ Mt 20, 1-16

1 Albowiem królestwo niebieskie podobne jest do gospodarza, który wyszedł wczesnym rankiem, aby nająć robotników do swej winnicy.

2 Umówił się z robotnikami o denara za dzień i posłał ich do winnicy. **3** Gdy wyszedł około godziny trzeciej, zobaczył innych, stojących na rynku beczynninie, **4** i rzekł do nich: „Idźcie i wy do

mojej winnicy, a co będzie słuszne, dam wam”. **5** Oni poszli.

Wyszedłszy ponownie około godziny szóstej i dziewiątej, tak samo uczynił. **6** Gdy wyszedł około godziny jedenastej, spotkał innych

stojących i zapytał ich: „Czemu tu stoicie cały dzień beczynninie?” **7** Odpowiedzieli mu: „Bo nas nikt nie najął”. Rzekł im: „Idźcie i wy do winnicy!”

8 A gdy nadszedł wieczór, rzekł właściciel winnicy do swego rządcy: „Zwołaj robotników i wypłać im należność, poczynawszy od ostatnich aż do pierwszych!”

9 Przyszli najęci około jedenastej godziny i otrzymali po denarze. **10** Gdy więc przyszli pierwsi, myśleli, że więcej dostaną; lecz i oni otrzymali po denarze. **11** Wziąwszy go, szemrali przeciw gospodarzowi, **12** mówiąc: „Ci ostatni jedną godzinę pracowali, a zrównałeś ich z nami, którzyśmy znosili ciężar dnia i spiekoty”.

13 Na to odrzekł jednemu z nich: „Przyjacielu, nie czynię ci krzywdy; czy nie o denara umówiłeś się ze mną? **14** Weź, co twoje i odejdz! Chcę też i temu ostatniemu dać tak samo jak tobie. **15** Czy mi nie wolno uczynić ze swoim, co chcę? Czy na to złym okiem patrzysz, że ja jestem dobry?” **16** Tak ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi.



Winnica

Źródło: domena publiczna. Pixabay License.



Całostronicowa miniatura ilustrująca *Przypowieść o robotnikach w winnicy*.

Pochodzący z XI w. niemiecki *Złoty Kodeks z Echternach* zawiera spisane po łacinie ewangelie

Źródło: domena publiczna.

Robotnicy najemni w czasach Jezusa

Fabula tej historii nie jest skomplikowana i odnosi się do realiów dobrze znanych apostołom, którzy wielokrotnie mieli okazję usłyszeć przypowieści i byli świadomi metody nauczania stosowanej przez Jezusa.

W *Przypowieści o robotnikach w winnicy* pojawia się motyw pracowników najemnych. W ojczyźnie Jezusa było ich wielu, bo niewolnictwo nie było tam tak powszechne jak w pozostałych częściach Cesarstwa Rzymskiego. Jednak z powodu braku stałej posady sytuacja najemnych robotników była nawet gorsza niż niewolników. Ze względu na trudność w uzyskaniu zatrudnienia, zmuszano ich do pracy za najniższą stawkę.

Potencjalni pracownicy czekali przy drogach i na miejscowych placach, by zdobyć czasowe zajęcie. Wysokość wynagrodzenia zależała od czasu i typu wykonywanej pracy.

W przypowieści gospodarz zatrudniał kolejnych robotników w kilkugodzinnych odstępach. Ostatnią grupę przyjął tuż przed końcem dnia¹. Pracowano wówczas do ok. 18.00, ale nawet w trakcie jednej godziny można było zebrać sporo winogron. Właścicielowi zależało na zebraniu owoców, bo niepogoda mogła zniszczyć plony, a wykonywanie jakichkolwiek czynności w sobotę było zakazane.

Jednak właściwe zrozumienie przypowieści wymaga wyjaśnienia jej **alegorycznego** sensu. Wśród interpretacji uwzględniających przenośne znaczenie historii o robotnikach w winnicy są np. takie, które łączą poszczególne godziny z epokami dziejów: poranek to

czasy Adama i Ewy, godzina trzecia – czasy Noego, szósta – Abrahama, dziewiąta – Mojżesza, jedenasta – Chrystusa.

Słownik

alegoria

(gr. *allēgoreo* – mówię w przenośni, obrazowo) postać, idea lub wydarzenie, które poza dosłownym sensem mają również stałe i umowne znaczenie przenośne, w przeciwieństwie do symbolu, przesłanie alegorii jest zazwyczaj jednoznaczne; odczytanie znaczenia alegorycznego wymaga pewnej erudycji wychodzącej poza prostą znajomość języka, np. kobieta z wagą i przepaską na oczach jest alegorią sprawiedliwości

parabola/przypowieść

(gr. *parabolē* – zestawienie obok siebie) jeden z najstarszych gatunków literackich z kręgu literatury dydaktycznej; charakterystycznymi cechami przypowieści/ paraboli są: uproszczona fabuła, schematyczne postaci, brak jasno określonego czasu i miejsca akcji, uniwersalizm, obecność alegorii i symboli; świat przedstawiony przypowieści podporządkowany jest ukrytemu, przenośnemu sensowi danej historii, którego rozszyfrowanie jest kluczowe dla zrozumienia sensu całej przypowieści

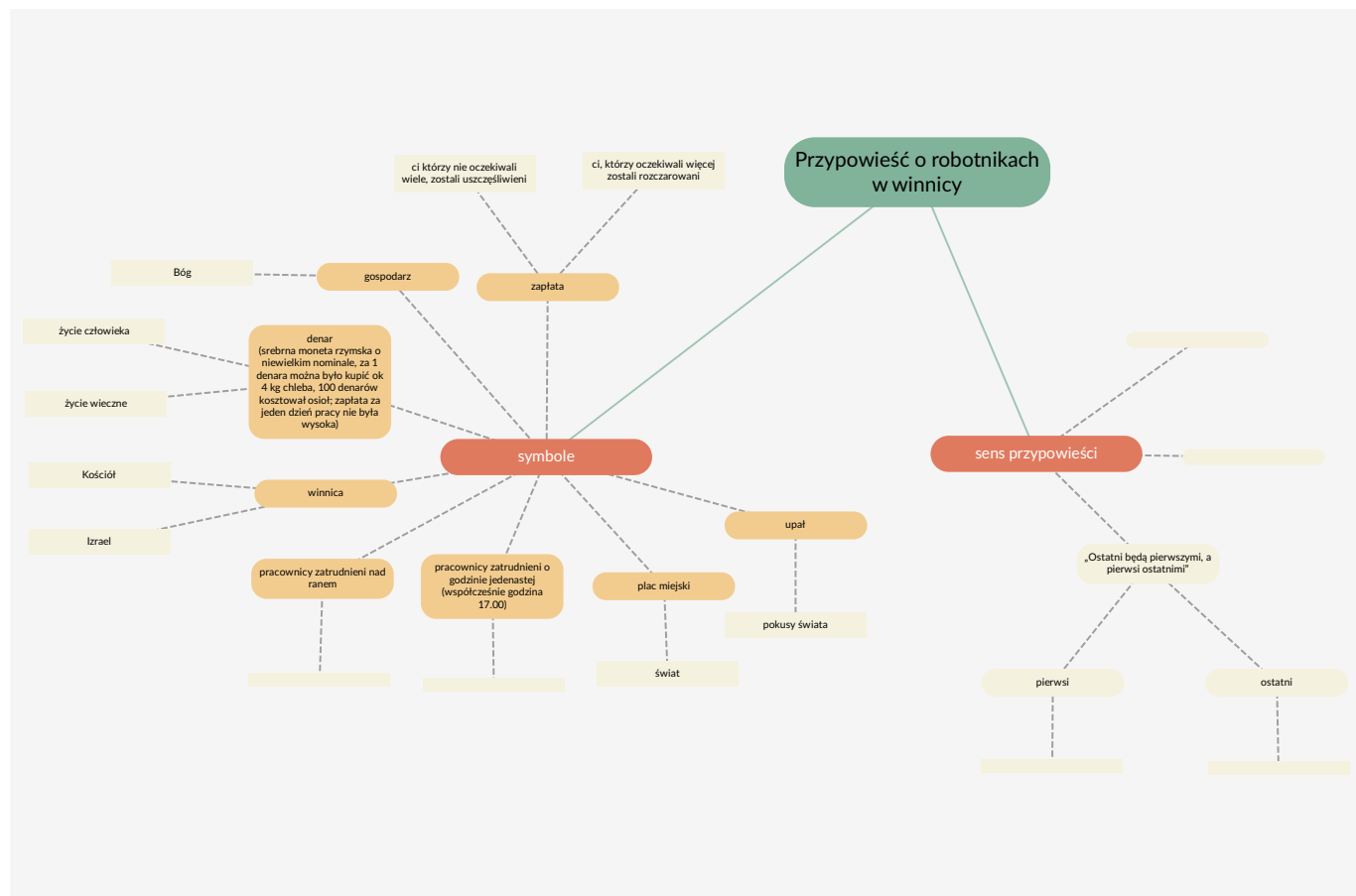
Mapa myśli

Polecenie 1

Zapoznaj się z mapą myśli prezentującą alegoryczne znaczenie *Przypowieści o robotnikach w winnicy*. Na podstawie zgromadzonych informacji zapisz swoją interpretację sensu przypowieści. Zadbaj o to, żeby twoja wypowiedź miała około 10 zdań.

Polecenie 2

Uzupełnij mapę myśli własnymi interpretacjami poszczególnych symboli. Możesz je uzasadnić, wpisując stosowne cytaty.



Sprawdź się

Pokaż ćwiczenia:   

Ćwiczenie 1



Na podstawie historii o robotnikach w winnicy stwórz opisową definicję przypowieści. W tym celu wybierz poprawne odpowiedzi.

Historia o robotnikach w winnicy to przypowieść. O takiej przynależności genologicznej świadczą m.in. ☐ niewielkie ☐ / ☐ obszerne ☐ rozmiary tej opowieści. ☐ Uproszczona ☐ / ☐ skomplikowana ☐ fabuła przedstawia wydarzenia ☐ z życia codziennego ☐ / ☐ niesamowite ☐ , a biorą w nich udział ☐ zwykli ludzie ☐ / ☐ wielcy bohaterowie historyczni ☐ / ☐ postaci z mitologii ☐ . Niektóre osoby, przedmioty czy sytuacje mają charakter ☐ alegoryczny ☐ / ☐ baśniowy ☐ / ☐ fantastyczny ☐ , ich obecność wskazuje natomiast na ☐ realistyczny ☐ / ☐ przenośny ☐ sens opowieści. Ważne też jest zastosowanie ☐ porównania ☐ / ☐ przeciwieństwa ☐ / ☐ uzupełniania się ☐ dwóch składników, czyli użycie ☐ paraboli ☐ / ☐ oksymoronu ☐ / ☐ antytezy ☐ .

Ćwiczenie 2



Połącz w pary słowa (grupy słów), które wyjaśniają prawdziwe znaczenie przypowieści:

denar

świat

winnica

Bóg

gospodarz

pokusy świata

plac miejski

Kościół

upał

życie wieczne

Ćwiczenie 3



Postaw się w sytuacji tych robotników, którzy pracowali od rana. W kilkudzaniowym tekście przedstaw trzy zarzuty wobec właściciela winnicy, wykazujące, że postąpił wobec nich niesprawiedliwie.

Ćwiczenie 4



Udowodnij, że gospodarz przedstawiony w przypowieści okazał się sprawiedliwy. Swoje argumenty poprzyj cytatami.

Teza: Gospodarz był sprawiedliwy, ponieważ:

Ćwiczenie 5



W komentarzach do przypowieści o robotnikach w winnicy można spotkać m.in. utożsamianie pracowników zatrudnionych nad ranem z narodem żydowskim, a pracowników zatrudnionych o godz. 11.00 (17.00) – z poganami. Podaj do każdego z tych symboli takie wyjaśnienie, by nadać tej historii wymiar bardziej uniwersalny.

Symbol	Znaczenie
pracownicy zatrudnieni nad ranem	
pracownicy zatrudnieni o godz. 11.00 (17.00)	

Ćwiczenie 6



Przyjmując, że pod postacią właściciela winnicy kryje się Bóg, napisz, jak rozumiesz Jego działania wobec robotników z winnicy. W odpowiedzi może ci pomóc cytat z Księgi Izajasza: „Bo myśli moje nie są myślami waszymi ani wasze drogi moimi drogami”.

Ćwiczenie 7



Zinterpretuj historię o robotnikach w winnicy jako przypowieść o różnicy między sprawiedliwością a miłością (miłosierdziem).

Ćwiczenie 8



Dokonaj interpretacji cytatu: „**16** Tak ostatni będą pierwszymi, a pierwsi ostatnimi”.

Dla nauczyciela

Autor: Małgorzata Kosińska-Pułka

Przedmiot: język polski

Temat: Symboliczny język przypowieści o robotnikach w winnicy.

Grupa docelowa: III etap edukacyjny, liceum, technikum, zakres podstawowy i rozszerzony

Podstawa programowa:

Zakres podstawowy

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

2. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

5) interpretuje treści alegoryczne i symboliczne utworu literackiego;

14) przedstawia propozycję interpretacji utworu, wskazuje w tekście miejsca, które mogą stanowić argumenty na poparcie jego propozycji interpretacyjnej;

Zakres rozszerzony

I. Kształcenie literackie i kulturowe.

1. Czytanie utworów literackich. Uczeń:

1) odczytuje tekst w jego warstwie semantycznej i semiotycznej;

Kształtowane kompetencje kluczowe:

- kompetencje w zakresie rozumienia i tworzenia informacji;
- kompetencje w zakresie wielojęzyczności;
- kompetencje cyfrowe;
- kompetencje w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej;
- kompetencje osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się.

Cele operacyjne:

Uczeń:

- analizuje i interpretuje przypowieści o robotnikach w winnicy;
- rozpoznaje symbole zawarte w przypowieści o robotnikach w winnicy;

- formułuje argumenty;
- redaguje wypowiedzi na zadany temat;
- odczytuje przypowieść na poziomie znaczeń dosłownych i alegorycznych;
- formułuje wnioski interpretacyjne;
- rozumie na czym polega schematyzm konstrukcji świata przedstawionego przypowieści.

Strategie nauczania:

- konstruktywizm.

Metody i techniki nauczania:

- metoda pogładowa;
- rozmowa kierowana;
- wypełnianie tabeli;
- metoda ćwiczeń przedmiotowych;
- projektowanie wypowiedzi.

Formy zajęć:

- praca indywidualna;
- praca w parach;
- praca w grupach;
- praca całego zespołu klasowego.

Środki dydaktyczne:

- komputery z głośnikami i dostępem do internetu, słuchawki;
- zasoby multimedialne zawarte w e-materiale;
- tablica interaktywna/ tablica/ kartki papieru, pisak/ kreda;

Przebieg zajęć

Faza wstępna

1. Nauczyciel zapisuje na tablicy w dwóch kolumnach: obraz z życia codziennego i przerośne znaczenie tego obrazu. Prosi, by uczniowie podali swoje przykłady. Uczniowie dostrzegają, że zwykle przedmioty odpowiednio zinterpretowane mogą mieć przerośne znaczenie.

Obraz z życia codziennego	Przerośne znaczenie obrazu
kromka chleba podana na talerzyku	zaproszenie do biesiadowania

Obraz z życia codziennego	Przenośne znaczenie obrazu
jabłko na drewnianym krześle	dzielenie się pokarmem (dobrem)

2. Nauczyciel wskazuje ucznia, który głośno odczytuje tekst przypowieści o robotnikach w winnicy.
3. Uczniowie, korzystając ze słownika terminów literackich, zapoznają się z definicją paraboli. Nauczyciel przypomina, że parabola dosłownie znaczy „zestawienie obok siebie” i że obrazowy konkret niemal zawsze przemawia mocniej niż teoretyczny abstrakt. Uczniowie rozwiązują ćwiczenie 1. w e-materiałach.
4. Przedstawienie celu zajęć i podanie tematu.

Faza realizacyjna

1. Uczniowie indywidualnie zapoznają się z informacjami zamieszczonymi w sekcji „Przeczytaj”. Mniej zrozumiałe kwestie mogą wyjaśnić z nauczycielem.
 2. Następnie omawiają schematyzm konstrukcji świata przedstawionego i odczytują przypowieść na poziomie znaczeń dosłownych i alegorycznych. Do tego posłuży im mapa myśli, którą analizują samodzielnie lub w parach, uzupełniając cytatami z przypowieści.
- Ćwiczenia 2., 3., 4., 5., 6., utrwalają zdobytą wiedzę.

Faza podsumowująca

1. Nauczyciel zadaje uczniom pytania podsumowujące, np.
 - Jak rozumiesz *Przypowieść o robotnikach w winnicy*?
 - Czym różni się twoje rozumienie przypowieści od jej symbolicznego odczytywania? Wyjaśnij na podstawie *Przypowieści o robotnikach w winnicy*.
 - Jaki wizerunek Boga wyłania się z *Przypowieści o robotnikach w winnicy*?
2. Nauczyciel omawia odpowiedzi uczniów i podsumowuje ich pracę na lekcji.

Zadanie domowe:

1. Uczniowie wykonują ćwiczenia 7 i 8 z sekcji „Sprawdź się”.

Materiały pomocnicze:

Ks. Kazimierz Bukowski, *Biblia a literatura polska*, Poznań 1988.

Dodatkowe teksty kultury oraz źródła łączące się z tematem lekcji, do wykorzystania przez nauczyciela:

Film *Lato w Prowansji* w reżyserii Roselyn Bosch

Tony Buzan, *Mapa Twoich myśli*, Łódź 2015.

Mariola Paluszek, Maria Czerwińska Mapa myśli (darmowy samouczek), [w:] www.ore.edu.pl/wp=content [dostęp w dniu 12.08.2019]

Brudnik Edyta, Moszyńska Anna, Owczarska Beata, *Ja i mój uczeń pracujemy aktywnie. Poradnik po metodach aktywizujących*, Wydawnictwo JEDNOŚĆ, Kielce 2011.

Wskazówki metodyczne opisujące różne zastosowania multimedium:

Uczniowie na mapie myśli mogą rozpisać i skomentować wybrany element (symbol) innymi przykładami tekstów kultury, które oprócz funkcji poznawczej pełnią także funkcję dydaktyczną.